

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3744

av **Beatrice Ask m.fl. (M, C, KD)**

med anledning av prop. 2016/17:182 Kameraövervakningslagen och möjligheterna att använda drönare

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som stärker skyddet för den personliga integriteten när det gäller kameraövervakning från drönare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Regeringen har i propositionen föreslagit att det införs en undantagsbestämmelse i kameraövervakningslagen. Förslaget innebär att kameraövervakning som sker från drönare inte ska omfattas av lagen, om övervakningen bedrivs av någon annan än en myndighet.

Obemannade flygfarkoster, s.k. drönare, har blivit alltmer populära. Tekniken utvecklas snabbt och priserna för drönarna sjunker fort. De flesta drönare är utrustade med en kamera, men drönarna kan även användas i andra syften, exempelvis genom att bära laster av olika slag.

Den föreslagna lagändringen reglerar inte drönarna i sig utan endast kameran som är monterad på farkosten.

Drönarna erbjuder nya möjligheter inom en mängd olika branscher, i första hand genom att samla in data. De kan användas för att öka säkerheten inom exempelvis gruvsektorn, underlätta räddningsarbete och sökandet efter försvunna personer och de areella näringarna har stora potentiella användningsområden för drönartekniken. Drönartekniken används även i stor utsträckning för film, fotografi, journalistik m.m. Drönarna har även blivit populära ur ett rent nöjesperspektiv.

Enligt branschorganisationen UAS Sweden är 2 500–3 000 personer direkt beroende av data som samlas in med hjälp av drönare. Samma organisation uppskattar antalet drönare som används för ren hobby- och nöjesflygning till ca 200 000.

Det är uppenbart att drönarna har många berättigade ändamål. Men, det finns också problem som uppstår om tekniken används på ett negativt sätt. Felaktigt använd så kan tekniken användas i rent kriminella syften. Dels kan tekniken användas i rena terrorattentat, dels så kan den användas för smuggling av exempelvis narkotika eller vapen. Det finns också betydande risker för intrång i skyddsvärd verksamhet, vad gäller både svenska försvarsintressen och svenska företag.

Det finns därtill stora risker för den personliga integriteten om tekniken används på ett felaktigt sätt. En kamera som är monterad på en drönare är svår att upptäcka och svårare att undvika än en handhållen kamera. Drönarna har därtill en betydligt större räckvidd och övervakningskapacitet. Det är fullt möjligt att flyga över badstränder, över privata gårdar, utanför sovrumsfönster eller över fysiska avgränsningar som exempelvis kriminalvårdsanstalter eller psykiatriska kliniker.

Den 25 maj 2018 träder EU:s nya dataskyddsförordning i kraft, och den 6 maj 2018 ska det nya dataskyddsdirektivet ha genomförts i svensk rätt. Förändringen av förordningen innebär att det inte längre kommer att vara möjligt att behålla ett generellt tillståndskrav inom den privata sektorn för kameraövervakning av platser där allmänheten har tillträde. Det innebär att det undantag som nu föreslås skulle bli en realitet i maj nästa år i vilket fall. Det finns därför goda skäl att ta bort tillståndskravet så snabbt som möjligt för att undvika en situation där berättigad användning av drönarkameror onödigtvis förhindras fram till dess att den nya dataskyddsförordningen träder i kraft.

Vi delar därför regeringens bedömning att kameraövervakning som sker från drönare inte ska omfattas av lagen, om övervakningen bedrivs av någon annan än en myndighet.

Vi ser däremot stora svagheter i regeringens proposition. Det saknas en grundläggande analys av hur användningen av drönarkameror specifikt och drönare i allmänhet ska regleras för att undvika missbruk. Det gäller i synnerhet tiden efter det att dataskyddsförordningen har trätt i kraft. Det är viktigt att användare av tekniken får en tydlig vägledning till hur tekniken får användas och vilka konsekvenserna blir av en felaktig användning. Det är också väsentligt att den som upplever att den personliga integriteten kränks får samma tydliga vägledning.

Under övergångstiden mellan det att undantagsregeln har trätt i kraft för kameraövervakningslagen och den nya dataskyddsförordningen träder i kraft ska personuppgiftslagen tillämpas för att säkerställa den personliga integriteten. Vid en kränkning av den personliga integriteten ska den s.k. missbruksregeln tillämpas, 5 a § PuL.

Hur tillämpningen av regeln ska hanteras är oklar. Dels så behandlas inte avgränsningen mellan olika typer av ändamål för kameraövervakningen. Det saknas en analys av gränsdragningen mellan kameraövervakning för rent kommersiella ändamål och övervakning för rent nöjes skull.

Propositionen klargör inte heller vad som kan anses vara berättigade ändamål för kameraövervakning. Därmed ger inte heller propositionen någon tydlig vägledning för hur missbruksregeln ska tillämpas för ändamål som saknar ett samhällsintresse.

Personuppgiftslagen kommer att upphöra att gälla fr.o.m. den 25 maj 2018, därmed upphör även missbruksregeln. Någon vägledning till hur skyddet för den personliga integriteten ska kunna upprätthållas därefter saknas i propositionen.

Propositionen anger kortfattat vad gäller den nämnda missbruksregeln att den som använder sig av drönartekniken måste vidta åtgärder för att säkerställa att enskilda inte

lider men. Det exemplifieras som en tydlig märkning av vem drönaren tillhör, att information lämnas till enskilda i det närbelägna området och att positionsljus används när det är mörkt. Dessa exempel ger fler frågor än svar. Vad avses med märkning? Det torde vara i det närmaste omöjligt för en enskild att kunna identifiera ett märke som är fastsatt på drönaren. Vad avses med information till enskilda i det närbelägna området? Hur omfattande ska informationen vara och hur ska den delges?

Vi delar regeringens uppfattning om att undantagsregeln bör genomföras i kameraövervakningslagen. Men, regeringen måste snarast återkomma för att klargöra hur den personliga integriteten ska kunna ges ett fullgott skydd, dels under den tid som undantagsregeln gäller, men i synnerhet tiden efter det att den nya dataskyddsförordningen har trätt i kraft.

Regeringen måste klargöra vad som avses med berättigade ändamål för kameraövervakning. Regeringen måste även klargöra hur ett missbruk ska kunna förhindras. Det skulle t.ex. kunna innebära ett krav på elektronisk identifiering av drönare, dess ägare och position. Det är också viktigt att klargöra hur sanktionssystemet i dataskyddsförordningen ska tillämpas på privatpersoner som använder drönaren för rent nöjes skull. Drönarna är i dag relativt billiga i inköp och är lätta att införskaffa. Många av dem är dessutom ytterst potenta vad gäller räckvidd och högupplösta kameror. Det är viktigt att de personer som införskaffar dessa drönare också har en skyldighet att informera sig om vilka regler som gäller för användningen. Regeringen måste analysera den frågan och återkomma till riksdagen med förslag.

Beatrice Ask (M)

Krister Hammarbergh (M)

Johan Hedin (C)

Andreas Carlson (KD)